



Uporaba valorizacijske klavzule v pogodbah DARS d.d.

Eva Vratarič, DARS d.d.

Pravilnik o načinih valorizacije denarnih obveznosti, ki jih v večletnih pogodbah dogovarjajo pravne osebe javnega sektorja (Ur.l. RS št. 1/04)

- 6. člen:

»Valorizacija denarnih obveznosti, ki temelji na povišanju indeksa cen iz 1. točke prvega odstavka prejšnjega člena, se lahko prvič izvede:

1. po preteku enega leta od sklenitve pogodbe in

2. ko kumulativno povečanje dogovorjenega indeksa cen preseže 4% vrednosti, šteto od preteka enega leta od sklenitve pogodbe.

Nadaljnja povišanja se lahko izvedejo, ko kumulativno povečanje dogovorjenega indeksa cen ponovno preseže 4% vrednosti od zadnjega povišanja denarnih obveznosti.

Povišanje denarnih obveznosti lahko znaša največ 80% povišanja indeksa cen iz prvega in drugega odstavka tega člena.«

- Praksa DARS do 2022: valorizacija lahko znaša največ 50% povišanja indeksa

Statist:

Podatki o oddanih javnih naročilih

<https://ejn.gov.si/statist.html>

Leto	Vrednost naročil v EUR	Gradnje - vrednost naročil v EUR	Gradnje - vsa objavljena naročila	Gradnje - število različnih naročnikov	Gradnje - število različnih ponudnikov	DARS vrednost naročil gradenj v EUR	DARS zap. št. naročnika glede na vrednost oddanih JN	DARS število oddanih naročil	DARS št. gradbenih pogodb z valorizacijsko klavzulo
2018	2.901.955.216,19	971.147.953,46	1.684	406	638	53.844.171,17	3	35	0
2019	3.741.246.413,03	1.287.179.053,60	1.487	427	662	105.500.143,32	3	32	0
2020	3.905.750.948,22	1.225.903.053,37	1.302	352	542	199.077.781,11	1	33	3
2021	5.157.327.987,30	2.105.457.876,64	1.563	387	586	116.962.802,31	3	23	1
2022 (podatki na 19.4.)	1.320.223.544,10	480.851.248,45	347	165	300	13.230.803,82	9	6	0

Gradbene pogodbe z valorizacijsko klavzulo

➤ 2020:

- Izgradnja vzhodne cevi avtocestnega predora Karavanke
- Sanacija voziščne konstrukcije z nadgradnjo elektro strojne opreme vzhodne in zahodne cevi predora Golovec ter zamenjava obstoječe razsvetljave v pokritem vkopu Strmec
- Obnova voziščne konstrukcije na delih odsekov HC H3/0086 in 0686 LJ (Šmartinska-Tomačevo), H3/0088 in 0688 LJ (Tomačevo-Dunajska) in 0186 priključku LJ Črnuče (rondo Tomačevo)

➤ 2021:

- Izgradnja hitre ceste od priključka Velenje jug do priključka Slovenj Gradec jug na 3. razvojni osi sever - sklop F - Jenina

IZGRADNJA VZHODNE CEVI AVTOCESTNEGA PREDORA KARAVANKE

- vabilo k oddaji ponudbe poslano 7. 6. 2019
- pogodba podpisana 30. 1. 2020
- določenih več rokov za posamezna dela, pogodba se sklepa za predvideno 62 mesečno obdobje gradnje
- vrednost 120.228.101,15 EUR z DDV
- valorizacijska klavzula v pogodbi:

»Naročnik bo izvajalcu priznal valorizacijo cen v skladu z določili Pravilnika o načinih valorizacije denarnih obveznosti, ki jih v večletnih pogodbah dogovarjajo pravne osebe javnega sektorja (Ur.l. RS št. 1/04), z upoštevanjem indeksa za inženirske gradnje, ki ga izračunava in objavlja Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala (GZS ZGIGM).

*Valorizacija se prizna na predlog izvajalca in lahko znaša **največ 50% povišanja indeksa** za inženirske gradnje.«*

SANACIJA VOZIŠČNE KONSTRUKCIJE Z NADGRADNJO ELEKTRO STROJNE OPREME VZHODNE IN ZAHODNE CEVI PREDORA GOLOVEC TER ZAMENJAVA OBSTOJEČE RAZSVETLJAVE V POKRITEM VKOPU STRMEC

- obvestilo o naročilu objavljeno 11. 1. 2019
- pogodba podpisana 8. 4. 2020
- več faznih rokov, pogodba sklenjena z predvideno obdobje 36 mesecev
- vrednost 10.439.111,32 EUR z DDV
- določilo v pogodbi:

»Naročnik bo izvajalcu priznal valorizacijo cen, v skladu z določilo podčlenov 13.8 do 13.11 Posebnih pogojev. Valorizacija se prizna na predlog izvajalca.«

- V posebnih pogojih pogodb FIDIC rdeča knjiga:

Besedilo Podčlena 13.8 – Prilagoditve zaradi spremembe stroškov - se spremeni tako, da glasi:

»Obračunavanje razlik v cenah se izvaja po strukturi del, ki upošteva rast cen elementov, ki vplivajo na denarne obveznosti v pogodbi (material, sredstva za izvedbo del – stroji in neto plače v gradbeništvu) z upoštevanjem 50% fiksnega deleža.

Znesek, ki se dodaja ali odvzame pri začasnih situacijah zaradi spremenjenih cen ali zakonodaje, se bo določal s formulo za vsako vrsto del, ki se bodo izvajala in naprave, ki se bodo dobavljale.

Splošna formula je sledeča:

$$P_n = a + b \frac{L_n}{L_o} + c \frac{M_n}{M_o} + d \frac{E_n}{E_o}$$

Kjer je:

"P_n" faktor spremembe, ki se bo uporabil za ocenjeno vrednost dela, ki se mora izvesti v mesecu "n", določenega v skladu s Podčlenom 14.3 (a), (b) in (e);

"a" je fiksni koeficient, specificiran v prvem odstavku tega člena in predstavlja nespremenljiv delež pogodbenih plačil;

"b", "c", "d" so koeficienti, ki predstavljajo ocenjene proporce vsakega stroškovnega elementa (delo, material, oprema) v delih ali njihovih odsekih, neto vrednost začasne vsote, kot je specificirano v Prilogi k Ponudbi in pomenijo:


"b" koeficient za neto plače

"c" koeficient za materiale

"d" koeficient za opremo

"L_n", "M_n", "E_n" so tekoči indeksi stroškov za mesec "n", določenih v skladu s Podčlenom 13.10, uporabnih za vsak stroškovni element L_o, M_o, E_o, so osnovni indeksi stroškov, ki ustrezajo zgornjim stroškovnim elementom po datumu, specificiranem v Podčlenu 13.10.

V primerih, ko Izvajalec ni uveden v delo po določilih člena 8.1 Splošnih pogojev pogodbe v roku, kot je naveden v dodatku "A" Ponudbe, se razlike v ceni od tega roka do uvedbe v delo obračunava v polni vrednosti brez fiksnega deleža "a" v formuli tega Podčlena.«



Dodan Podčlen 13.9 - Viri indeksov:

»Viri indeksov so tisti, ki so navedeni v Prilogi "F" k Ponudbi in odobreni s strani Inženirja in, ki jih mesečno objavlja Zavod za statistiko Republike Slovenije.

Dodan Podčlen 13.10 - Osnova, veljavni in začasni indeksi:


»Osnovni indeksi stroškov ali cen so tisti, ki veljajo na dan, ko poteče eno leto od sklenitve pogodbe. Veljavni indeksi ali cene bodo tisti, ki veljajo za mesec, na katerega se nanaša določena začasna obračunska situacija. Če veljavni indeksi kadarkoli niso na razpolago, določi Inženir začasne indekse, ki se bodo kasneje korigirali pri znesku, plačljivem Izvajalcu, ko so na razpolago veljavni indeksi.«

Dodan Podčlen 13.11 - Valorizacija denarnih obveznosti v naslednji vsebini:

»Valorizacija denarnih obveznosti se lahko prvič izvede:

- po preteku enega leta od sklenitve pogodbe in
- ko kumulativno povečanje dogovorjenega indeksa cen preseže 4% vrednosti, šteto od preteka enega leta od sklenitve pogodbe.

Nadaljnja povišanja se lahko izvedejo, ko kumulativno povečanje dogovorjenega indeksa cen ponovno preseže 4% vrednosti od zadnjega povišanja denarnih obveznosti.«



Priloga "F" - Struktura cene za Sanacijo voziščne konstrukcije z nadgradnjo elektro strojne opreme vzhodne in zahodne cevi predora Golovec ter zamenjava obstoječe razsvetljave v pokritem vkopu Strmec

Šifra	osnovni indeks statističnega urada Slovenije	Skupine, opis elementov	%
01	C23 Prz. nekovinskih mineralnih izdelkov	Cement	
02	C24 Prz. kovin	Betonsko jeklo	
03	B08 Pridobivanje rudnin in kamnin	Kamniti agregati-karbonatni	
04	C23 Prz. nekovinskih mineralnih izdelkov	Bet. montažni izdelki	
05	C23 Prz. nekovinskih mineralnih izdelkov	Apno	
06	C23 Prz. nekovinskih mineralnih izdelkov	Bitumen (Bitumenski hidroizolacijski mat.)	
07	C20 Prz. kemikalij, kemičnih izdelkov	Proizvodnja drugih kemičnih izdelkov	
08	C16 Obd., predel.lesa, izd. Iz lesa ipd.rz.poh.	Žagan les, 24 mm, III.kat.	
10	0722 Goriva in maziva	Nafta	
11	0722 Goriva in maziva	Bencin, 98 okt.	
12	C22 Prz. izd. iz gume in plastičnih mas	Raudril cevi, fi 250	
13	Indeks stroškov gradbenega materiala	Drug gradbeni material	
14	D35 Oskrba z el. energijo, plinom in paro	Električna energija	
15	Predelava barvnih kovin	Predelava barvnih kovin	
16	Predelava kemičnih izdelkov	Predelava kemičnih izdelkov	
17	Proizvodnja električnih strojev in aparatov	Proizvodnja električnih izdelkov in aparatov	
52	H49.4 Cestni tovorni promet in selitvena dej.	Železniški prevoz	
60	Črna metalurgija	Črna metalurgija	
88	Proizvodi za investicije	Drugo (proizvodi za investicije)	
M	Material:	Skupaj (%)	
90	Neto plače v gradbeništvu		
92	Indeks cen ind. proizvodov pri proizvajalcih na domačem trgu	Sredstva za izvedbo del (stroji)	
	Material, delo, mehanizacija (M+90+92)	Skupaj (%)	100

OBNOVA VOZIŠČNE KONSTRUKCIJE NA DELIH ODSEKOV HC H3/0086 IN 0686 LJ (ŠMARTINSKA-TOMAČEVO), H3/0088 IN 0688 LJ (TOMAČEVO-DUNAJSKA) IN 0186 PRIKLJUČKU LJ ČRNUČE (RONDO TOMAČEVO)

- obvestilo o naročilu objavljeno 17. 2. 2020
- pogodba podpisana 11. 11. 2020
- izvedba gradbenih del v roku 65 dni od uvedbe izvajalca v delo
- vrednost 5.232.933,25 EUR z DDV
- valorizacijska klavzula:

*»Naročnik bo izvajalcu priznal valorizacijo cen v skladu z določili Pravilnika o načinih valorizacije denarnih obveznosti, ki jih v večletnih pogodbah dogovarjajo pravne osebe javnega sektorja (Ur. l. RS, št. 1/04), z upoštevanjem **indeksa za inženirske gradnje**, ki ga izračunava in objavlja Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala (GZS ZGIGM).*

*Valorizacija se prizna na predlog izvajalca in lahko znaša **največ 50% povišanja indeksa za inženirske gradnje.**«*

IZGRADNJA HITRE CESTE OD PRIKLJUČKA VELENJE JUG DO PRIKLJUČKA SLOVENJ GRADEC JUG NA 3. RAZVOJNI OSI SEVER - SKLOP F - JENINA

- objava obvestila o naročilu 23. 7. 2020
- podpisana 21. 7. 2021
- vrednost 45.615.152,93 EUR z DDV
- sklenjena za predvideno 30 mesečno obdobje gradnje
- valorizacijska klavzula:

»Naročnik bo izvajalcu priznal valorizacijo cen v skladu z določili Pravilnika o načinih valorizacije denarnih obveznosti, ki jih v večletnih pogodbah dogovarjajo pravne osebe javnega sektorja (Ur.l. RS št. 1/04), z upoštevanjem indeksa razlik v ceni, ki ga izračunava in objavlja Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala (GZS ZGIGM) za gradnjo avtocest.

Valorizacija se prizna na predlog izvajalca in lahko znaša največ 50% povišanja indeksa razlik v ceni za gradnjo avtocest.«

Januar 2022

- v vseh postopkih oddaje javnih naročil za gradnje je bilo v osnutke pogodb vključeno naslednje določilo:

*»Naročnik bo izvajalcu priznal valorizacijo cen v skladu z določili Pravilnika o načinih valorizacije denarnih obveznosti, ki jih v večletnih pogodbah dogovarjajo pravne osebe javnega sektorja (Ur. l. RS, št. 1/04), z upoštevanjem indeksa za ... *, ki ga izračunava in objavlja Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala (GZS ZGIGM).*

*Valorizacija se prizna na predlog izvajalca in lahko znaša največ 75% povišanja indeksa za *«*

* vrsta indeksa se je prilagajala glede na specifiko del posamezne gradnje

Marec 2022

- v vseh postopkih oddaje javnih naročil za gradnje je bilo v osnutke pogodb vključeno naslednje določilo:

»Naročnik bo izvajalcu priznal valorizacijo cen z upoštevanjem indeksa 04 GRADNJA AVTOCEST, ki ga izračunava in objavlja Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala (GZS ZGIGM).

Prva valorizacija cen se prizna na predlog izvajalca in se lahko izvede, ko kumulativno povečanje dogovorjenega indeksa cen preseže 2% vrednosti, šteto od datuma oddaje ponudbe.

Po izvedeni prvi valorizaciji cen se po poteku vsakega nadaljnjega obračunskega obdobja izvede valorizacijo skladno z dejansko vrednostjo dogovorjenega indeksa za obdobje, za katerega se izdaja mesečna situacija. Pri tem se upošteva tako mesečna povišanja kot tudi znižanja indeksa, pri čemer se cena ne zniža pod vrednost iz osnovne ponudbe izvajalca. Izvajalec je upravičen le do razlike v ceni, ki presega 2 % vrednosti indeksa.«

DARS aktualna javna naročila

Stanje postopka	št. postopkov	od tega gradnje	val. klavzula
sklepa uprave o pričetku postopka v pripravi	15	7	7
priprava razpisne dokumentacije	19	11	11
v objavi na portalu/poslano vabilo	23	10	10*
pregled ponudb	13	4	0
odločitev o oddaji naročila objavljena na portalu	6	2	2**
predrevizijski/revizijski postopek	0	0	0
pogodbe v podpisu	13	4	0
skupaj	89	38	30

*skupna ocenjena vrednost 126.449.926,51 EUR brez DDV

**dvig iz 50 na 75% indeksa; indeks za gradnjo mostov in ostalih objektov, v drugi pogodbi indeks za gradnjo avtocest